

Межкултурното образование – част от общото образование

Мина Хубенова*

Резюме: Статията представя и обсъжда изключително важен и актуален за българското образователно пространство проблем за изграждане на европейска интеркултурна компетентност за чужд език. Поставен е в сянката на общата езикова политика на обединена Европа. Межкултурното учене е възможно, когато човек е готов за контакт с хора от другата култура, което включва познания за системата на възприемане, на мислене, на оценка и на действие на представителите на чуждата култура. Това предполага интегриране на собствената система на ориентиране и приложение то ѝ в чуждата културна система.

Ключови думи: межкултурна комуникация, межкултурно учене, межкултурно образование, Европейска референтна рамка за езици.

JEL: I2.

Интеркултурната комуникация – нови шансове и перспективи за развитие

Интеркултурната комуникация представя нови шансове и перспективи за развитие, но съдържа и рискове: хората от различни страни в Европа и света

* Мина Хубенова е доктор, старши преподавател в катедра „Чужди езици и приложна лингвистика“ на УНСС, e-mail: timco@abv.bg

имат свои типични, културно обосновани начини на мислене и поведение.

Настоящата статия си поставя задачата, макар и далеч не изчерпателно, да обсъди проблема за актуалните методически практики при интегрирането на обучението по чужд език с изграждането на интеркултурна компетентност, в частност предпочитанията за немски език предвид професионалната квалификация на автора.

Културните различия оказват съществено влияние върху начина на работа, воденето на преговори, взаимоотношенията и мотивацията в екипа, вземането на управленски решения, стратегиите за развитие в регионите, цялостната вътрешно- и външнокорпоративна комуникация – накратко във всички сфери на професионалния (и личен) живот.

Факт е, че при взаимодействие на хора от различни култури конфликтите и недоразуменията са предварително програмирани. При днешната динамика и многообразие на комуникациите, включително чрез социалните мрежи, те могат да имат тежки и непредвидими последици и следва да бъдат разбирани, осмисляни и предотвратени навреме.

Когато говорим за межкултурна комуникация, обръщаме най-голямо внимание на езиковите познания. Това е необходимо и правилно, но дългосрочният успех налага позагълбочени познания в сферата на интеркултурната комуникация, независимо дали работим в собствената си страна, или в чужбина, където проблемите се усложняват.

Извадки от международни статистики показват, че в над 60% от международните кооперации съществуват сериозни проблеми, които водят до провал. Въпроси от рода „...защо партньорите от Западна Европа не стаяват за фирмен годишен одит, въпреки прозрачността на отношенията ни...“ или „...защо руските колеги променят непрекъснато договорени клаузи в договора...“ или „...кога българските мениджъри ще планират точно времето си, въпреки че в българския език няма дума за понятието „термин“ или ...ще изключат мобилните телефони по време на оперативката...“ са познати и се задават от мнозина. Отговорите им се крият в корпоративната организационна култура, произтичаща и от националните културни особености. Тяхното компетентно анализиране, изучаване и прилагане в практиката са предмет на интеркултурната комуникация.

Известен е афоризмът, според който, ако дипломат каже „да“, той всъщност има предвид „може би...“, когато каже „може би...“, казва „не“, а ако действително каже „не...“, то просто не е дипломат! Така е в дипломацията, а в бизнеса? При неговото многообразие и сложност си даваме сметка за културните различия едва тогава, когато се сблъскаме с тях...

Интернационализацията на професионалния и научния живот, както и глобализацията на икономиката поставят нови предизвикателства пред учените, икономистите, изследователите, компютърните специалисти, политолозите. Необходимо е те да се справят с комплексни задачи, решението на които изисква кооперирането на хора от различни култури.

Значението на устната културна комуникация нараства чрез все по-голямата мобилност на всички участници в тези процеси, както и развитието на техниките за комуникация (напр. видео конференции и т. н.). Съвместната работа върху международни проекти на висшите училища или мултинационалните концерни, сътрудничеството в

международни групи, т.нар. „за изследване и развитие на индустрията“ или на други работни позиции с културни контакти (напр. сред служителите в Европейския парламент) изисква знания за процесите и проблемите на межкултурната комуникация. При това централно място за доброто функциониране на кооперацията заемат не толкова познанията за различните терминологии и граматика, а именно знанията за генералните прагматични различия в комуникативното поведение. Hartmut Schröder (1993) констатира: „Предвид нарастващата интернационализация на обществото и техниката, то се очертава във всички случаи недостиг на специализирана терминологична лексика и на езикови средства на текста на езика – цел за изясняването на определена област на чуждия език“ (Schröder, 1993, p. 523). Би следвало да се разглеждат като наложителни изборът на теми или проблемни области, различните формулировки като критика, указания, съгласия или различните форми на уведомяване с обратна разписка, както добре формулира Larry E. Smith от Хавайския институт за култура и комуникации: „these are perhaps more important to effective cross-cultural communication than grammar, lexis or phonology“ (Smith, 1987, p. 1) – „тези са вероятно и по-важни за успешната межкултурна комуникация, отколкото граматиката, лексиката и фонетиката.“ Пред науката стои предизвикателството за по-задълбочено разглеждане на процесите на интеркултурната професионална комуникация, с което специалистите и ръководителите да бъдат по-добре подготвени за своите бъдещи работни позиции като „глобални играчи“ (global player) (Hinnenkamp, 1991; Loos, 1991; Rost-Roth, 1994 и Институтът за международни изследвания).

Изследването на межкултурната комуникация обхваща и обединява многобройни и разнообразни (в тази връзка правим уточнението за равнопоставената употреба на двете понятия *интеркултурна* и

междукултурна комуникация, предвид широката им употреба, европейската терминология не е кодифицирана и унифицирана, затова приемаме нежеланата езикова (вариантност) области на изследване: антропологическа, психологическа, лингвистична, икономическа и др.

Като се има предвид, че интеркултурната комуникация е обект на научни изследвания от много посоки, се налага да направим няколко понятиено-терминологични уточнения и уговорки.

Първата уговорка, която ще направим, е, че според нас понятията „интеркултурна комуникация“, „мултикултурна комуникация“ и „междукултурна комуникация“, които се срещат в българските научни публикации, не са синоними. В английската литература основното понятие е „intercultural communication“ (интеркултурна комуникация) и то често се използва като синоним на „cross-cultural communication“ (крос-културна или междукултурна комуникация). Преобладава се и като интеркултурна, и като междукултурна комуникация.

В английската научна промяна, обаче, някои автори правят разлика между „intercultural communication“ (интеркултурна комуникация) и „cross-cultural communication“ (крос-културна комуникация). Заслужава внимание позицията на William Gydukunst, според когото понятието „intercultural communication“ („интеркултурна комуникация“) „най-общо включва общуване лице в лице на хора, принадлежащи към различни национални култури, но терминът често се използва и по отношение на различни аспекти на изследванията в областта на културата и комуникацията.“

На второ място, той приема, че „cross-cultural communication“ (крос-културна комуникация) е част от „intercultural communication“ (интеркултурна комуникация). Понятието „крос-културна комуникация“ е дъщерно и има по-малка обобщаваща способност от понятието „интеркултурна комуникация“.

„Разбирането на крос-културната комуникация е предпоставка за разбиране на интеркултурната комуникация.“ Според този автор, крос-културната комуникация се интересува от това по какво се различава комуникацията, протичаща в различни култури. Тя изследва влиянието на културата върху комуникацията.

Ние сме съгласни с направената диференциация между понятията, но не приемаме тезата, че интеркултурната комуникация е само между хора, принадлежащи към различни национални култури. В настоящето националните характеристики са силно повлияни от етническите и другите социокултурни особености и това, според нас, е достатъчно основание да приемем, че в рамките на понятието „интеркултурна комуникация“ трябва да се включат и тези типове комуникация, които ги отчитат.

Анализирайки предмета на интеркултурната комуникация, Юлияна и Клаус Рот, на базата на преглед и съпоставяне на много авторски позиции, стигат до извода, че: „Общо за всички дефиниции е, че те определят интеркултурната комуникация като интерактивен процес, участниците в който произхождат от различни култури.“

Според списанието за интеркултурна комуникация, тя се дефинира като комуникация между хора с различен езиков и културен произход.

За К. Рот „междукултурното общуване в повечето случаи е асиметрично, т.е. характеризира се с неравно разпределение на политическа, икономическа, социална или културна власт.“

Първото, което прави впечатление, е, че се употребяват две понятия „интеркултурна комуникация“ и „междукултурно общуване“, които вероятно се използват като синоними. Това съвпада донякъде с нашето разбиране за съдържанието на понятията дотолкова, доколкото ние приемаме „комуникация“ и „общуване“ като синоними, независимо че някои автори са склонни да упо-

требяват „комуникация“ само в случаите, в които е налице използване на техническо средство като посредник между участниците в комуникативния процес. Що се касае до смислите, влагани в „интеркултурно“ и „межкултурно“, според нас има разлика. В понятието „интеркултурно“ ние влагаме разбирането за взаимен обмен, в който има приемане на другостта, признаване на правото ѝ на съществуване и уважение към нея. При употребата на понятието „межкултурно“ е достатъчно да има среща между участници, принадлежащи към различни култури.

Понятията „интеркултурна комуникация“, „интеркултурно общуване“ и „интеркултурен диалог“ ще се употребяват като синоними. Те се осмислят като обмен на вербална и невербална информация, знания, опит и емоционални преживявания, основаващи се на приемане на другостта, признаване на правото ѝ на съществуване, съпътствано от уважение към нея, между участници в комуникативния акт, принадлежащи към различни култури, но невинаги говорещи различни езици.

Изхождаме от разбирането, че всяка комуникация, която включва перцепция и взаимно обогатяваща интеракция между участници, принадлежащи към различни култури, може да се разглежда като интеркултурна.

Понятието „мултикултурно“ се използва като характеристика на социалната среда. Представа за мултикултурното общество отчита не само етническите, но и редица други социо-културни характеристики на участниците в него като социален статус, раса, физически характеристики, религиозна, полава и сексуална идентичност и др.

В понятието „мултиетническо“ се влагат смисли, насочващи вниманието към различните етнокултурни особености на социалните групи, от които се конструира обществото. Всеки български гражданин, а и всеки гражданин, който живее в еднонационална държава, наред с националната си идентичност има и етническа, която невинаги съвпада с първата. Етническият произход и етниче-

ското самоопределение са в постоянно взаимодействие и взаимозависимост. Според К. Кертиков: „Етническата принадлежност, макар и иманентно свързана с произхода, е по същество предимно юридическа или статистико-демографска характеристика. При нея (чрез ползване на данни за етническия произход на едно или друго лице) се определя неговият произход – независимо от самосъзнанието и самоопределението му.

Етническото съзнание (самосъзнание) е субективно самоопределение на отделно лице или общност. Въз основа на него то (тя) изразява своята етническа (народностна) принадлежност. Феноменът е по същество предимно социалнопсихологически (и в частност – етнопсихологически).“ Съвпадането на етническата принадлежност и етническото самосъзнание осигурява безпроблемност при функционирането на общностите, тъй като идентичността се основава на произхода и намира външната си изява чрез самоопределението. Важен маркер на идентичността е начинът, по който представителите на общността се самоназовават. Обикновено в самоназванието се включват два елемента. Единият обозначава етническата, а другият – националната или регионалната идентичност. Това може да се демонстрира с двете понятия – „турци от България“ или „български турци“. Поставянето на етноназванието пред регионалната или националната принадлежност показва, че в съзнанието на индивидите или групите то е от първостепенно значение. В обратния случай регионалната или националната принадлежност играе съществена роля в идентичността на общността. Притежанието на българско гражданство невинаги е свързано с изява на съответната идентичност при някои от представителите на етническите малцинства. Заместването на националната идентичност с регионална показва, че общността се идентифицира с региона, а не с държавата, в която живее.

При основните малцинствени общности у нас етническата идентичност много често доминира над националната. Сред основните фактори, които влияят върху динамиката на етническата идентичност, са: езикът, религията, фолклорът и обредната система, личните и фамилините имена. Те са маркерите, които очертават в общи линии границите на етническата общност.

За страните от Европейския съюз темата за етническата и националната идентичност стана особено болезнена през последните няколко години, най-вече във връзка с нарастващата нетолерантност към имигрантските групи, които въпреки опитите на редица страни за интеграция, остават затворени в своето етническо и езиково пространство. Между официално декларираната национална политика към принадлежащите към различни национални и етнически групи и реализираните практики има сериозни разминавания. Мултикултурализмът, прокламиран като национална политика, се сблъсква с нарастващата ксенофобия и засилва дезинтеграционните процеси. Интеркултурният диалог почти не се случва на публичната сцена, защото имигрантите живеят в своите квартали и гета и рядко общуват с представители на мажоритарното мнозинство като равни. На практика спорадично се осъществява междукултурно общуване, което е асиметрично, по думите на цитирания вече Клаус Рот. Тези междукултурни срещи са стресиращи и за двете страни и често водят до нарастване на напрежението и поява на деструктивни действия. Взаимното неразбиране, неуважение и незначитане на правото да бъдеш различен са причините за появата на конфликти.

Без да навлизаме повече в проблематиката на публичното междукултурно общуване, можем да резюмираме извода, че етническата идентичност и етническото самосъзнание са също толкова важни, колкото и социокултурните параметри за протичането на взаимно удовлетворяваща среща.

От друга страна, не можем да подменим факта, че на практика почти няма страна по света, която да е запазила своя монокултурен характер. Глобализацията и свободното движение на хора направиха света много по-различен и срещите между представители на различни култури се превърнаха в ежедневие. Това налага овладяването на една нова и жизненоважна компетентност – интеркултурната комуникативна компетентност, която ще ни позволи да общуваме ефективно и ефикасно с различните от нас.

По отношение на педагогическите реалности, образованието се разглежда през призмата на културата. В наше време теория за образованието и културата развива R. Williams. Тя разделя социализацията на три нива: глобална, специализирана и тази на образованието. Именно последната се разглежда като съвкупност от знания и нагласи за цивилизацията. Интеркултурното образование има за цел промяна на мисленето в посока на отхвърляне на конфронтацията с другите култури. То е свързано с:

- лингвистично – основен проблем е билингвизмът, но и националният език и възможността за интегриране в интернационалното пространство (чуждоезиково обучение);
- възприемане на чуждото изкуство, което отговаря на различни естетически критерии, артистично интеркултурно образование;
- политическо – ясна представа за съвременната демократична ситуация и система и последствията от това;
- икономическо – връзката демокрация и пазар;
- социално – етноси, класи, диференциация, отношения, социална хармония и пр.

Съветът на Европа формулира своите идеи за интеркултурно образование в четири насоки:

- европейските страни – мултикултурни;
- всяка култура има своя специфика и заслужава уважение;

- подобаваща оценка на различните култури, изграждане на общността при взаимно опознаване на всяка култура и запазването на спецификата ѝ;
- мултикултурализмът като възможност за културно богатство.

Межкултурното учене обозначава форма на социално учене с цел изграждане на межкултурна компетентност, част от „глобалното учене“ (Gügel, Jäger, 2007, p. 46).

Межкултурното учене е възможно, когато човек е готов за контакт с хора от друга култура, което включва познания за системата на възприемане, на мислене, на оценка и на действие на представителите на чуждата култура. Това предполага интегриране на собствената система на ориентиране и приложението ѝ в чуждата културна система. Като цели на межкултурното учене и компоненти на межкултурната компетентност се посочват:

1. осъзнат и критичен допир със стереотипи;
2. изграждане на представа за други култури;
3. преодоляване на етноцентризма;
4. разбиране за собствената културна принадлежност и социализационните процеси;
5. разбиране за „чуждо“ с оглед на успешна комуникация и съвместна работа с хора от други култури.

Межкултурно учене и чуждоезиково обучение

В чуждоезиковата дидактика съществуват различни представи за съдържанията, темите, методите и целите на межкултурното учене. Открояват се две основни концепции:

1. Межкултурното учене дава познания, например, за немскоговорящите страни. Към тях принадлежат информации за географията, политиката, историята, икономиката, обществото и културата. За

обучението това означава межкултурно учене, успоредно протичащо с езиковата работа. Учебният процес се стреми към научаване на гати и факти и посредством това – формирането на трайни знания.

2. Межкултурното учене е в подкрепа на процеса на усвояване на езика. Позицията, която се застъпва, е, че за изучаването на един език са необходими и знания за културата и обществото. Още при ученето на чуждите гуми например се установява, че значенията на думите не са идентични винаги в собствения и чуждия език. У обучавания се пробужда чувствителност към културните различия. Межкултурното учене, следователно, е интегрирано като съставна част на чуждоезиковото обучение. Цел на межкултурното учене при това не е само да се трупат знания от фактите, но да се събуди любопитство и се развият умения за общуване с чуждата култура. Споделят се не само езиково дидактични възгледи, но и образователно-политически, за да се обединят езиковото и межкултурното учене. Чуждоезиковото обучение допринася за освобождаване от предразсъдъци и подпомага межкултурното разбиране.

В настоящата работа предлагаме методически похвати за осъществяване на тези учебни цели и като културен посредник в обучението по немски език. Така стигнахме до теми от отделната гума и понятие до литературните текстове като възможност за межкултурно учене. Изучаването на чуждия език много често се случва извън реалните езикови ситуации и далеч от страната и хората на езика цел. Извън всяко съмнение е, че използването на автентични материали оказва силно въздействие. Литературните текстове биха могли да послужат като такива – от работата с немските приказки в ранна възраст на среща с чуждия език, до богатите литературни източници на майсторите на словото на езика цел.

Понятието „межкултурна комуникация“ не е съвсем ново. Изследователи по различни дисциплини – психолози, социолози, етнологзи и езиковеди, го използват през 60-те и 70-те години на миналия век като разбиране между представителите на различни културни кръгове и нации, а някои го правят и свой предмет на изследване. Въз основа на тези изследователски резултати, езиковедите насочват своето внимание през последните години върху факта, че способността за разбиране означава повече от правилното използване на граматичните и синтактичните правила на един език. Техният интерес се концентрира нарастващо върху връзката между езика и културата. Това води до ново подреждане на учебните цели в чуждоезиковото обучение, те биват и по нов начин определени, за да се насърчава способността за разбиране, наричана по-късно межкултурна компетентност. В по-широк смисъл, межкултурното учене добива ново значение: езиковото и културното учене се свързват в едно цяло, за да развият комуникативните способности на обучавания при срещата му с другите култури. Межкултурното учене в чуждоезиковото обучение получава задачата да подготви обучаваните за среща с говорещите други езици в границите и извън тези на собствената страна.

По-глобалната цел е да се разберат по-добре чуждият начин на живот и норми на поведение и да се създадат „мостове на разбирателството“. Опитът да се разберат другите обхваща едновременно и заниманието със собствената култура и общество. Обучаваните се подтикват да погледнат по нов начин и оценят като сравнение своята с чуждата култура. Това означава представите на обучаваните за език и култура да бъдат променени чрез съответни нови концепции за преподаване. Този процес на учене е ориентиран към концепция за „себеоткриване“.

Интернационализацията в бизнес отношенията и бързо растящите възможности

за комуникация в света водят до срещи с много хора от различни нации и правят по този начин сблъсъка със собствената и най-вече с чуждата култура една необходимост. Толерантност и готовност за разбиране са основните предпоставки за това. Миграционните движения през 30-те години на миналия век в Западна Европа доведоха до необходимостта за възприемане на мултикултурността на обществото и до необходимостта да се научим да живеем в такова.

Как практически да стане това межкултурно учене в обучението по чужд език? За съжаление както преди, така и в по-ново време, няма създадена цялостна и систематизирана концепция за това как да се изгради межкултурна компетентност на обучаваните. Повечето учени, занимаващи се с чуждоезикова дидактика, са съгласни с това, че традиционните форми на изучаване на чуждия език трябва да бъдат допълнени от „експериментиращо учене“ (Legutke, 2008, p. 103). Пак там пише „Последователно в центъра на дидактическите разсъждения се избухват съдържания и форми на учене и преподаване, които да активизират обучавания тук и сега по време на урока по чужд език...“. Wolfgang Butzkamm още през 1990 г. стига до извода, че поне всички са единни в следното: „че чуждите езици да се учат и преподават с разумната помощ на майчиния език и внимателното залагане на граматиката, но преди всичко обаче на комуникацията, отколкото и само на подготвени предварително упражнения“, както и „на многото нерешени проблеми при прилагането на тези релативно абстрактни принципи в конкретната практика на преподаване...“ (Butzkamm, 1990, p. 74).

Чуждите езици често се упражняват в неавтентични ситуации. Немалка част от обучаваните никога не получават възможността да общуват на чуждия език извън класната стая, но въпреки това те познават целите на езиковите упражнения и ролеви игри. Фиктивните ситуации на действие са неизбежни за развитието на комуника-

тивната компетентност. Остане ли се обаче само с такива и симулиращи комуникация ситуации, то чуждият език никога няма да се превърне в истински „медиум на разбирателство“. Чуждоезиковото обучение се нуждае от „нахлуване в истинския свят“, ако цели създаване на траен интерес у обучаваните. Какво би попречило на изучаващите чужд език да бъдат оставени да действат в реални комуникативни ситуации? Необходимо е да имат информацията за чуждата култура и общество, но и да могат сами да я интерпретират. Това изисква предварително формиране на способност и готовност за „внедряване“ в живота на другия. Една такава нова перспектива и съответният подход улесняват придобиването на многостранни познания за собствената и чуждата култура. Методът на промяна на перспективата често е използван като художествено средство за получаване на т. нар. „ефект на отчуждаването“, т.е. прокарване на едно успешно чувство на несигурност по отношение на традиционните културни явления, задаване на въпроси пред самия себе си за утвърдените вече възгледи на обществото. Примери биха могли да бъдат посочени, започвайки от литературно претенциозните *Lettres Persanes* от Montesquieu, стигайки до първите резултати от американската телевизионна поредица със скептичния извънземен Алф.

От друга страна, обучаваните трябва да бъдат и в състояние да дават диференцирана информация за своя собствен начин на живот и микросвят. Съвързането на тези два начина на разглеждане е неразривна съставна част на междукултурната подготовка. Тази подготовка осмисля необходимостта от промяна от „външната“ към „вътрешната“ перспектива (Edelhof, 1987, р. 119), за да се изгради междукултурна компетентност.

Междукултурното учене изисква естествено толерантност, отвореност и готовност за привикване към „новото“ не само от обучаваните, но и от преподавателя. Той, от своя страна, е необходимо да прибави и

постоянно самоусъвършенстване и квалификация, т.е. интерес към своята култура, но и интерпретацията ѝ в полза на обучаваните. „За да се стимулира способността за критичност у обучавания, то решението е в съпоставителния подход. Това поставя пред преподавателя високи изисквания за непрекъснат диалог с културата на чуждия език, който преподава, но под водещото влияние на своята собствена.“ (Husemann, 1990, р. 95).

Достигането на целите на междукултурното учене изисква отваряне „навън“ на училището или университета и „вкарването“ на различни аспекти от живота на чуждоговорящата страна. С други думи казано – извънучилищната реалност да бъде с посезаемо присъствие в обучението. Edelhoff (1987, р. 119) разделя изискванията към преподавателя по отношение на настройките му, знанията и действията по следния начин:

- готовност да поеме активна роля в процеса на търсене на приносите на чуждоезиковото обучение към международните контакти на разбирателство и мир както в родната страна, така и извън нейните граници;
- знания за своята собствена страна и общество и как те се възприемат от останалия свят, какво се очаква и търси от тях самите;
- необходимост от развиване на собствените способности и умения, за да се осъществи връзката с околния свят извън неговите ограничени представи. Създаване на учебна обстановка, подпомагаща формирането на опитност и чувствителност към „различното“ у обучавания. Предварителните знания, включващи положителните и отрицателните представи за културата цел, се припокриват и разширяват в диалог, както и се диференцират. Преподавателят следва да подхожда много предпазливо, тъй като твърде много „различно“, твърде много конфронтация биха довели до отблъскване и нетолерантност, което е доказано от опит.

Европейски съюз

Многоезицието на изучаващите чужди езици днес добива все по-голяма стойност. Чуждоезиковото обучение в Европа е под влиянието на известната „Обща европейска референтна рамка за езици“ (GeR). Приета 2001 г., тя полага основите на една обща концепция за учене и преподаване на чужди езици. В Бялата книга на Европейската комисия е записано пожеланието наред с първия майчин език всеки гражданин на Европа да изучава два чужди езици. В общата европейска референтна рамка за езици е определено не само по нов начин индивидуалното многоезицие, но дава определение и на комуникацията по чужд език. Обучаваните разполагат вече с познания по различни езици. Разширена е и ролята на обучаващия, която се състои не само в подпомагането на придобиване на комуникативна компетентност, но и в насърчаването на интеркултурна такава. Общата европейска референтна рамка за езици е приета от Европейския съюз и представлява основата за съставяне на правилата и на документите, отнасящи се до езиците в Европа. Тя дефинира различните степени на овладяване на чуждия език и описва езиковите умения и езиковата компетентност в културен контекст. Общата европейска референтна рамка за езици дефинира следните цели при изграждане на компетентности в обучението по чужд език: комуникативна компетентност (лингвистична, социолингвистична, прагматична); общи познания (за социокултурната среда, където се говори езикът).

Межкултурното образование днес е неразделна част от общото образование. Неговата глобална цел е способността за толерантно общуване с хората от друга културна общност, по-конкретно казано – способността за межкултурно общуване. Кнап и Кнапподхоф говорят за един „комплекс от аналитично-стратегически способности, които разширяват имитационния и действенния спектър на индивида в междуличностното взаимодействие с представители на

други култури“. Ако схващаме възпитанието в широк смисъл като подготовка за живота, то университетът трябва да положи усилия да се справи с възникващите задачи при многобройните срещи на съвременния човек на XXI в. с представители на други култури и общества. Ако тези срещи се състоят още в млада възраст, университетът трябва да извлече от тях полза, за да подготви студентите за бъдещо интеркултурно общуване. Това най-добре би могло да се постигне чрез превръщане на връзката между различните езици и култури в образователен принцип.

Цитирани източници:

- Butzkamm, W., 1990-2002. Psycholinguistik des Fremdsprachenunterrichts: Von der Muttersprache zur Fremdsprache. Tübingen. Basel. Francke, p. 74.
- Gudykunst, W. B., Y. Y. Kim, 1992. Communications with strangers. An approach to intercultural communication. 2. Aufl. New York u.a.
- Edelhof, C., 1987. Authentizität im Fremdsprachenunterricht//Authentische Texte im Deutschunterricht. Einführung und Unterrichtsmodelle/Hrg. C. Edelhoff. – München: Hueber Verl Hinnerkamp, V.: Interaktionale Soziolinguistik und Interkulturelle Kommunikation, p. 119.
- Gesprächsmanagement zwischen Deutschen und Türken, 1989. Tübingen.
- Gugel, G., Jäger, U., 1995-2007. Gewalt muß nicht sein. Eine Einführung in friedenspädagogisches Denken und Handeln. Verein für Friedenspädagogik, Tübingen, 1995-2007, p. 46.
- Knapp-Potthoff, A., 1997. Interkulturelle Kommunikationsfähigkeit als Lernziel//Aspekte interkultureller Kommunikationsfähigkeit/Hrsg. A. Knapp-Potthoff, M. Liedke. München: ludicum, 1997.
- Legutke, M., 2008. Kommunikative Kompetenz als fremdsprachendidaktische Vision. Tübingen: Narr.2008, p. 103.
- Stellamanns, S., 2007. Evaluation interkultureller Trainings, Saarbrücken.